

Välj för frihet och samverkan

Alla partier prisar inför dagens val friheten. Detta kan synas vara en garanti för att frihetens grundsats är säkrade i vårt samhälle. Men det är inte så. Att frihetsparollen framförs så starkt beror på att den högt skattas av det stora flertalet, men också på att vi vet friheten vara hotad. Hur skall vi välja för att trygga friheten?

Högern har gjort stora insatser i det nationella försvarets tjänst. Men den frågan står nu utanför partistrider. Då högern kallar sig frihetsparti får vi ett intryck av teater, av alltför extravagant maskeringslust. Högern har i lägre grad än andra stora riktningar i Sverige verkat för den frihet som vinnas genom sociala reformer, för den frihet som ger rätt åt alla åsikter att framträda, för den frihet som består i politiskt likaberättigande för alla medborgare. Då högern kallar sig frihetsparti drivs den av öns-

kan att breda glömskans slöja över sina egna gärningar.

Socialdemokratin har en ovansklig förtjänst i sitt arbete för sociala reformer. Att medkänslan fördjupats och det gemensamma ansvaret för allas välfärd kommit att så starkt förnimmas är till stor del den svenska socialdemokratis verk. På detta område har partiet segrat, och det har förtjänat sin seger. Men det är icke socialpolitiken frågan nu gäller. Vi är eniga om att de stora sociala reformerna bör upprättas hållas och utbyggas.

Då socialdemokratin för stora folkgrupper i dagens läge framstår som en fara för friheten är det därför att partiet allt starkare tagit upp kraven på planhushållning och socialisering. Ja, det har redan lett oss in i det planstyrda samhällets förstuga, regleringssystemet. Delvis är detta en följd av ren oskicklighet, av bristande förmåga att bedöma framtida möj-

ligheter. Det är nog att erinra om att en kredit på 1.000 miljoner till Ryssland i november 1946 hyllades av regeringens mästerverk och att denna kredit framstod som ett vanvett redan fyra månader senare, då vi blev tvungna att starkt beskära vår egen import. Men regleringarna är också en följd av den doktrinära iveren att förstatliga, att dirigera, att spela förmyndare för alla. Om utvecklingen får fortsätta i den riktningen till genomförd planhushållning och socialisering, är det slut med friheten. Inte bara med friheten för företagare och affärsmän — det är en underordnad sak —, utan med friheten för alla medborgare, i vilken ställning de än verkar. Arbetarna kommer att dirigeras av staten, strejkrätten upphävs — och det är inte folket som de enskilda får böja sig för, utan tjänstemännen i en allt omfattande byråkrati. Även den politiska friheten blir undanröjd i de maktavandets intresse. Hur skulle det parti som betecknar motståndarna som "sabotörer", som redskap för "spekulanter och jobbare", i längden kunna tolerera dessa motståndare? Det är lätt att styra ett förstummat

folk, men svårt att styra ett upplyst, kritiskt och fritt folk, det inser alla härskare, och då makten blir en vana fördrar de inte längre dylika hinder för dess utövning.

Flertalet socialdemokrater vill inte avskaffa friheten. De handlar i god tro, de tänker sig att friheten skall kunna förenas med socialisering — en lika omöjlig sak som att på en gång genomföra demokrati och diktatur. Men en fraktion inom partiet deklarerar sina sympatier för den kommunistiska riktning som systematiskt arbetar för folkets förslavande och förryskning. Ännu för några månader sedan, efter Pragkuppen, slog Stockholms socialdemokrater vakt om det kommunistiska borgarråd som är ordförande i stadens polisenämnd. De säger sig handla av taktiska skäl, dessa kommunistens medlöpare. Sopa bort kommunisterna och deras medlöpare, så att vi slipper detta samröre, som förgiftar svensk demokrati!

Folkpartiet anknuter till stora traditioner då det nu står som försvarare av folkstyrelse och frihet mot socialisering och statstväng. Mer än något annat parti har det verkat för den allmänna rösträtten, det parlamentariska systemet, de medborgerliga friheterna. Dess patos har fått ny friskhet och ny kraft genom erfarenheterna av despoti ute i världen och hot mot friheten i vårt eget land. Detta patos har också fångslat

allt flera medborgare. De känner, dessa hundratusenden, att den socialt medvetna liberalismen är framtidens paroll, att det gäller att rösta efter åsikt, icke efter social ställning, att friheten är och förblir ett värde i och för sig, men också den enda förutsättningen för välstånd och allmänt framsteg.

Friheten är den ena huvudpunkten i folkpartiets program, samverkan är den andra. Sedan maktmonopolet för ett parti brutits måste ett skede av samarbete under uppgörelser och hänsynstaganden börja. Demokrati betyder styrelse genom alla, ett samspel av krafter, en utjämning av motsättningar — försoning och ömsesidiga eftergifter, inte en majoritets ohämmade valde.

De flesta svenskar har samma mening som folkpartiet i de sakfrågor valet gäller. De bör fritt ge uttryck åt sin mening — hotet om kontroll och efterräkningar är ett tomt hot och visar blott att maktmonopolet eggat till maktmissbruk även inom folkstyrelsens mest centrala område. Ett fritt och upplöst val i dag kan bli av historisk betydelse. Det innebär att vi en gång för alla säger nej till de idéer om en tvångsstat som kommit från öster och söder, att vi avvisar de läror om planhushållning som utformats av tyska byråkrater och ryska kommunister — och att vi säger ja till tankarna om frihet och samverkan.